

drobnych starć, podczas których wojsko strzelało ślepymi nabojami, poważniejszych walk nie było. W dniu tym demonstracje poczęły przybierać charakter zorganizowany. Wybrano specjalne komitety, do których przyłączyły się organizacje robotnicze, przeprowadzono wybory do rady delegatów robotniczych, mającej kierować ruchem. Wieczorem tego dnia na placu Kazańskim wojsko strzeliło na postrach w powietrze. Tłum rzucił się na ziemię. Wojsko strzelało do leżących, tym razem ostrymi nabojami. Ofiarą padło kilkadziesiąt osób, zabitych i rannych.

W dniu 10. marca zebrany na posiedzeniu nadzwyczajnym Komitet seniorów, zapoznawszy się z rozkazem o rozpuszczeniu Dumi Państwowej, postanowił: Duma Państwowa nie ma się rozchodzić i wszyscy posłowie pozostać mają na miejscu.

W dniu 10. marca, około godziny pierwszej, delegacja 25 000 zrewoltowanych żołnierzy przybyła do Dumi Państwowej dla zaznajomienia się ze stanowiskiem, jakie zajęli przedstawiciele narodu.

Rodzianko zakomunikował delegacji następującą, jednogłośnie przyjętą uchwałę Konwentu seniorów: „Hasłem zasadniczym chwili jest usunięcie władzy dawnej i zastąpienie jej przez nową. W urzędowaniu tego Duma Państwowa weźmie jak najwyższy udział, ale przede wszystkim są potrzebne porządek i spokój”.

Jednocześnie prezes Dumi Państwowej wręczył delegacji tekst depezy, wysłanych do cara, do kwatery głównej, do naczelnika sztabu, generała Aleksiejewa i do trzech wodzów frontów.

W dniu 11. marca, punktualnie o północy, zorganizował się ostatecznie Komitet Wykonawczy Dumi Państwowej, do którego weszli: Rodzianko, Kierenski, Czcheidze, Szulgin, Milukow, Karaulow, Kono-

Największa w dziejach bitwa: Ruiny wioski pod Arras, skąd cofnęły się wojska niemieckie.

ogarnął stolicę państwa, że ostrożny i umiarkowany prezes Rodzianko wysłał wspomnianą wyżej depezę do cara, zaznaczającą, że położenie groźne jest dla dynastii i jednocześnie zwrócił się do dowódców frontów, by prosbę jego o mianowanie nowego rządu poparli przed carem.

Drugą depezę do cara wysłał Rodzianko nazajutrz w słowach jeszcze wyraźniejszych i natarczywszych, ruch bowiem przybrał już wyraźne kształty rewolucyjne. Zrana zebrał się na posiedzenie nadzwyczajne Konwent seniorów i zapoznał się z podpisaniem w dniu 10. w kwaterze głównej, a kontrasygnowanym przez ks. Golicina, ukazem o rozpuszczeniu ciał prawodawczych. Laby miały być zwołane ponownie w terminie, zależnym od wypadków, nie późniejszym jednak, jak kwiecień b. r. Konwent seniorów po raz pierwszy wszedł na drogę nielegalną i postanowił, by posłowie się nie rozjeżdżali.

Tegoż dnia 12. marca, przybyli do Dumi zrewoltowani żołnierze. Powitali ich posłowie lewicowi Czcheidze, Kierenski i Skobielew. Wojska te zastąpiły wartość Dumi. Była to niezawodnie ważna chwila w przebiegu wypadków: wysuwała na czoło Dumę Państwową i to ocaliło ruch od przybranego charakteru anarchistycznego.

O godzinie drugiej minut trzydzieści rozpoczęło się posiedzenie Dumi, na którym uchwalono utworzenie Tymczasowego Komitetu Wykonawczego dla utrzymania porządku w Piotrogradzie i dla komuni-

kowania się z instytucjami i osobami. Wybór Komitetu polecono Konwentowi seniorów. O północy Komitet wykonawczy został utworzony. Weszło do

Na pamiątkę proklamowania niepodległej Polski: Medal, wykonany przez prof. Raszkę, dla upamiętnienia obchodu dnia 5. Listopada w obozie Legionistów.

Na pamiątkę proklamowania niepodległej Polski: Medal, wykonany przez prof. Raszkę, dla upamiętnienia obchodu dnia 5. Listopada w obozie Legionistów.

wałow, Dmitriukow, Rzewskij, Szydłowski, Niekrasow i Lwow.

W niedzielę, 11., nastrój rewolucyjny tak dalece

Największa w dziejach bitwa: Ruiny i gruz, pozostałe na miejscu dawnej osady, na terenie walk nad Sommą.

niego trzynastu posłów z rozmaitych stronnictw.

„Rada deputatów robotniczych” sformowała się w czasie tegoż poniedziałku z delegatów: robotników, zrewoltowanych oddziałów wojskowych, demokratycznych i socjalistycznych grup i partii.

We wtorek rano ukazały się odezwy zarówno Rady deputatów robotniczych, jak i Komitetu wykonawczego Dumi. Ostatni, siłą rzeczy, wbrew początkowej skromnej dyrektywie, przeobraził się w istny Rząd tymczasowy, który objął kierownictwo wszystkimi dykasteryami rządowymi.

Siły i znaczenia dodawały mu zgłaszające się wciąż nowe oddziały wojska, coraz częściej zjawiające się już w całym swym składzie, z całym swem dowództwem. Zapobieżenie dezorganizacji armii stało się głównym zadaniem Komitetu. Potrzebę organizacji, ładu i spokoju podkreślali wciąż w licznych przemówieniach do oddziałów wojskowych Rodzianko i Milukow.

Przyjmując pułk preobrażeński, który zjawił się z oficerami i komendantem w sali Katarzyny w Dumie, Rodzianko powiedział między innymi: „Bracia wasi walczą tam, w dalekich okopach, o wielkość i całość ojczyzny, i dumny jestem, że syn mój od początku wojny znajduje się w szeregach preobrażeńców. Ale, żebyście mogli pomódz sprawie zaprowadzenia ładu, czego się podjęła Duma Państwowa, nie powinniście być tłumem. Lepiej odemnie wiecie, że żołnierze nie mogą istnieć bez oficerów. Proszę więc ulegać i wierzyć waszym oficerom, jak my im wierzymy. Wracajcie spokojnie do koszar, żebyście mogli na pierwsze ządanie stawić się tam, gdzie będziecie potrzebni... Dawna władza nie może wyprowadzić Rosji na należytą drogę. Pierwszym naszym zadaniem jest urządzenie nowej władzy, któ-